

A Survey about Inclusive Education in Early Childhood: The Reflections to Practices of the Recommendations in the Thesis

Mustafa KALE
Çağ Üniversitesi

İmray NUR
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

İdris KARA
Siirt Üniversitesi

Abstract

This paper aims to investigate the practical reflections of the recommendations proposed in the graduate thesis on private education in Turkey. Data was obtained from different sources via document review. For this purpose, thesis on pre-school inclusive education between the years 2010-2015, courses and number of hours on inclusive education in preschool teachers' education programme of universities, 2015-2019 strategic plan and 2010-2015 in-service education activities of Ministry of National Education were examined. At the end of the research, it was determined that preschool inclusive education was one of the limited issues dealt with, the recommendations in graduate thesis were generally reflected in laws, regulations and official plannings. On the other hand, analyzing central and local in-service education plannings and applications of Ministry of National Education, no satisfactory practices were found.

Keywords: Pre-School Education, graduate Dissertation, Strategic Planning, Inclusive Education.

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 18 No 1, 2017
pp. 220-234
DOI: 10.17679/inuefd.306517

Received : 15.09.2016
Revision1 : 22.02.2017
Accepted : 20.03.2017

Suggested Citation

Kale, M., Nur, İ. & Kara, İ. (2017). A Survey about Inclusive Education in Early Childhood: The Reflections to Practices of the Recommendations in the Thesis, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 18(1), 220-234. DOI: 10.17679/inuefd.306517

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The Codes of Law have been created to maintain the social order in a society and to resolve the inequalities in that same community (Unger, 1983). However, the individuals having distinctive features generally encounter some obstacles or delays in the access of related social rights depending on their social acceptability. This caused them to face some inequalities in the past and still, they seem to lead to similar problems. The individuals needing special education or education are among the most affected and disadvantaged group by those inequalities (Çağlar, 2009; Dowling & Dolan, 2001). Such individuals face the problems of having access to necessary educational components from the early childhood. Even if they can get access to related educational components, their problems continue to exist in different dimensions. Some problems may still be going on immediately after they have gained access to educational facilities, depending on the physical and social aspects of educational atmosphere (Varlıer & Vuran, 2006), training program, teachers (Kale, Dikici-Sığirtmaç, Nur & Abbak, 2017; Kale et al, 2017) , and other related staff. However, the studies in this field indicate that the children in need of special education seem to have been positively influenced in terms of many aspects of their developmental characteristics if they are educated with their contemporaries. For this reason, Preschool education appears to be having a more positive impact for the children in need of special education especially being the first official structure to integrate the related infants (Burcu, 2006; Çağlar, 2009; Demir, 2014; Eripek, 2003; Shakespeare & Watson, 1997). Unfortunately making a post graduate research about the individuals in need of special education has started very late in Turkey. The first thesis about the inclusive training in preschool education was written by Metin (1997) and the attitudes of parents towards the inclusive training were tried to be found out in the study. There were only 19 theses written on this subject between 1959-2015. Scientific studies generally aim at improving the prosperity and well-being of a society by reconstructing the present knowledge and putting forward new data on the phenomenon under study. Therefore, it is of vital importance to create the necessary public policies according to the suggested resolutions emerging from the scientific studies about the problems that the individuals in need of special education face during their life (Bonoli, 2005; Ferri, Connor, 2005; Giddens, 2013; Gökçe; 2014; LeRoy ve Kulik, 2003; Unger, 1983). There is a close relationship between the practicality of the suggestions emerging from the findings of scientific researches and the level of social development as well as the purpose of such scientific enquiries.

Purpose

This study aims at analyzing the suggestions put forward in the related thesis written about the integration training in preschool education in Turkey. After analyzing the suggestions in those theses, this study was conducted to find out what kind of impact those scientific suggestions had on the strategic planning for inclusive training in Turkey as well as on pre/in service training of teachers.

Method

Document analysis as a research method was adopted in the study in order to analyse the reflection of findings and suggestions of the related post graduate thesis to the inclusive training in preschool education in Turkey. Document analysis has been realized in four phases. In the first phase, the degree, research methodologies, data collection instruments, participants, findings and suggestion parts of graduate's thesis written between 2010-2015 in the field of inclusive training in preschool education were analysed. The selection of the thesis was performed according to a highly developed search module from the thesis search website of Institution of Higher Education. During the searching process, such key words as for the years-2010-2015, "integration", "inclusive training", " inclusive training in preschool education" and "special education" were used. After this scanning process, we were able to reach 13 thesis related to our key words. The thesis then were categorized in terms of their degree of graduation, methodology, data collection instruments, participants, findings, conclusions and suggestions and shown in a table.

Findings

Reviewing the graduate dissertations between 2010-2015 on inclusive education in pre-school, 13 dissertations accessed were determined to be at graduate level. No dissertations on inclusive education in pre-school were found at doctoral degree level. Examining the dissertations in the scope of this research in terms research method, it was determined that quantitative method was used in 10 of them. As to the study group, teachers and prospective teachers were the study group of the nine dissertations. Family, child and peers were the study group of the other dissertations. The dissertations were generally inclusive education practitioners oriented and about the attitudes of teachers and prospective teachers. Except private universities, course structure of 53 universities which have Division of Pre School Teaching was examined. Checking the undergraduate program of these universities, selective/compulsory courses on inclusive teaching were available in 13 universities and selective courses related to different fields in special education in 9 universities were taught apart from inclusive education course. Analysing in-service trainings arranged by Ministry of National Education between the years 2010-2015, it was found out that five-day training programs had been held under the name Inclusive Teaching in Pre School Education in 2010, 2011 and 2012. A total of 310 teachers participated in these training programs. There weren't any in-service activities towards pre-school inclusive teaching in 2013, 2014 and 2015. Access of individuals in need of special education to the appropriate education is among the primary objectives determined by Ministry of National Education in 2015-2019 strategic plan. Furthermore, Such issues as regulating the educational environment of individuals in need of special education, training of the special education personnel (teachers-managers, inspectors etc.), educating the family, arrangement of training support programs, diagnosis studies were also handled in the strategic plan.

Discussion & Conclusion

It is seen that the recommendations in the graduate dissertations have reflected in the strategic planning's. The objective in strategic planning's to ensure that societies determine specific objectives for the future to guarantee social life and smoothly carry out the activities designed to reach these objectives via regular evaluations. Looking at the countries with a high development level, it is understood that they have been applying such planning's for a long time (MNE- Ministry of National Education, 2015; Mintzberg, 1994; Songür, 2011). 2015-2019 strategic plan of Ministry of National Education, physical regulations for special education, family education, taking measures towards pre-service and in-service training of teachers clearly match up with recommendations in dissertations. Even though scientific studies affect administrative decisions, a lack of coordination and gap between administrative and application units can be seen in carrying out these decisions. In the recommendations of the dissertations in the scope of this research, the necessity of providing inclusive education courses independently of special education courses in teacher training institutions is emphasized. It is also important to present those lessons using different methods and techniques and focusing more on application. However, in most higher education institutions educating pre-school teachers, there isn't any course on inclusive education in pre-school. Moreover, the inclusive education doesn't go beyond theory and is insufficient in terms of application in undergraduate programs providing inclusive education. In many studies, most of the teachers stated that their level of knowledge about inclusive education applications and the needs of children with special needs is inadequate, so they felt incompetent (Altun and Gülben, 2009; Artan and Uyanık-Balat, 2003; Balaban, Yılmaz and Yıldızbaşı, 2009; Bradley and West, 1994; Gök, 2009). In their study Babaoğlu and Yılmaz (2010) stressed that most of the classroom teachers didn't have any education on inclusive education, felt the university education they received was inadequate and thought they were incompetent in inclusive education. In the reviewed graduate thesis in the scope of the research, the results and recommendations in terms of inclusive education in pre-school emphasized that the necessity of seminars and courses for the teachers and the other personnel at school to develop positive attitudes towards inclusive education and the coordination among the Ministry of National Education, universities and other foundations and institutions. However, it is understood that these recommendations haven't sufficiently reflected in central and local in-service education planning's and applications. Even though the number of teachers in pre-school was 63 038 in 2014-2015 academic year, no inclusive education training in pre-school education was arranged in the central in-service training plan of the Ministry of National Education (MNE, 2015). Analysing this situation in terms of public policies, it contradicts with the idea handled in social state mentality that everyone has right to equal education. Inclusive students' access to education is big problem, yet the right of children joined education to receive appropriate education is another problem. Teachers can only be provided with a quality inclusive education via in-service education. So, taking into

account the innovations in the scientific area while planning effective in-service education programs will be a guide in resolving the problems of teachers studying in this field.

Apparently, the recommendations in graduate thesis were generally reflected in laws, regulations and official planning's. Such issues in strategic planning's as physical regulations for special education, family education, taking measures towards pre-service and in-service training of teachers clearly match up with recommendations in dissertations. It is understood that the results and recommendations in terms of inclusive education in graduate thesis haven't sufficiently reflected in central and local in-service education planning's and applications. It is clear that there is incoordination and gap between administrative and application units in putting the administrative decisions into effect. For the objectives in strategic planning's to be applied, starting with the results and recommendations of scientific studies, it has been realized that supervisions and evaluations haven't been handled thoroughly in accordance with the outcome of in-service practices.

Okul Öncesinde Kaynaştırma Eğitimi Üzerine Bir Çalışma: Tezlerde Sunulan Önerilerin Uygulamalara Yansımaları

Mustafa KALE
Çağ Üniversitesi

İmray NUR
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

İdris KARA
Siirt Üniversitesi

Öz

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerde sunulan önerilerin uygulamalara nasıl yansıdığıın incelenmesidir. Araştırmada doküman analizi yöntemi ile farklı kaynaklardan veriler toplanmıştır. 2010-2015 yılları arasında okul öncesi kaynaştırma eğitimi ile ilgili hazırlanmış tezler, üniversitelerin okul öncesi öğretmeni yetiştiren programlarında yer alan kaynaştırma eğitimine yönelik dersler ve ders saatleri, MEB 2015-2019 stratejik planı ve 2010-2015 MEB hizmet içi eğitim faaliyetleri incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda okul öncesi kaynaştırma eğitimine yönelik lisansüstü araştırmaların yetersiz olduğu, genel olarak lisansüstü tezlerde yer alan önerilerin, yasa, yönetmelikler ve resmi planlamalara yansıdığı, MEB merkezi ve mahalli hizmet içi eğitim planlamaları ve uygulamalarına bakıldığında ise yeteri kadar uygulamaya geçilmediği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, lisansüstü tez, stratejik planlama, kaynaştırma eğitimi.

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 18, Sayı 1, 2017
ss. 220-234
DOI: 10.17679/inuefd.306517

Gönderim Tarihi : 15.09.2016
1. Düzeltme : 22.02.2017
Kabul Tarihi : 20.03.2017

Önerilen Atıf

Kale, M., Nur, İ. ve Kara, İ. (2017). Okul Öncesinde Kaynaştırma Eğitimi Üzerine Bir Çalışma: Tezlerde Sunulan Önerilerin Uygulamalara Yansımaları. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 220-234. DOI: 10.17679/inuefd.306517

GİRİŞ

Hukuk kuralları, toplumsal yaşamda sosyal düzeni devam ettirmek ve toplumsal yaşam içerisindeki eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için oluşturulmuştur (Unger, 1983). Fakat farklı özelliklere sahip bireylerin sosyal haklara erişimlerinde, sosyal görünürlüklerinin az olmasına bağlı olarak gecikmeler yaşanmaktadır. Bu durum onların geçmişte eşitsizlikler yaşamalarına neden olmuş ve günümüzde de neden olmaya devam etmektedir. Bu eşitsizliklerden en çok etkilenen dezavantajlı gruplardan birini de özel eğitim gereksinimi olan bireyler oluşturmaktadır (Çağlar, 2009; Dowling ve Dolan, 2001).

Özel eğitime gereksinimi olan bireyler, erken çocukluk çağından itibaren eğitime erişim konusunda sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Eğitime erişimin sağlanması ile sorunlar farklı boyutlarda devam etmektedir. Eğitime katılımlarından hemen sonra eğitim ortamının fiziksel ve sosyal şartlarına (Varlier ve Vuran, 2006), eğitim programına, öğretmenler (Kale, Dikici-Sığırtmaç, Nur ve Abbak, 2017) ve diğer personele bağlı olarak sorunlar devam edebilmektedir. Oysa yapılan araştırmalar, özel eğitime gereksinimi olan çocukların akranlarıyla aynı ortamda eğitim almalarının, birçok gelişim alanlarını olumlu yönde etkilediği göstermektedir. Okul öncesi eğitim bu noktada kaynaştırma eğitiminin ilk resmi aşaması olup, özel eğitime gereksinim duyan çocuklar için artı bir öneme sahiptir (Burcu, 2006; Çağlar, 2009; Demir, 2014; Eripek, 2003; Shakespeare ve Watson, 1997).

Ülkemizde okul öncesi çağında özel eğitim gereksinimi olan bireylerin eğitime katılımı 1997 yılında yayımlanan, 573 sayılı Özel Eğitim Kanun Hükmünde Kararname ile resmi olarak başlatılmıştır. Ardından, 2006 yılında yayımlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğince özel eğitime gereksinimi olan çocukların okul öncesi eğitime katılımları zorunlu olmuştur (MEB, 2006). Kanun ve yönetmeliklerde bu kararların alınması tarihsel açıdan baktığımızda çok geçtir ve bahsedilen kanun ve yönetmeliklerin uygulanması günümüzde de devam etmektedir.

Hukuk kurallarının oluşumunda, kuralın bir sorunu çözmeye yönelik olması birincil amaçtır. Sorunun ortaya çıkarılması ve görünürlük kazanmasında ise, sorunun bilimsel alanda ele alınması, araştırılması ve sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılması büyük önem taşımaktadır (Ladson-Billings, 2002). Hukuk kuralları ve kural koyucuların, kamu yönetiminin temel görevi, toplum içerisinde geçmişte ya da şu anda var olan sorunları tespit etmek, ortadan kaldırmak, çözüm üretmek ve gelecekte yaşanmaması için bilimsel çalışmaların sonuçları ışığında tedbirler almaktır (Ferrri ve Connor, 2005; Zhang ve Katsiyannis, 2002). Fakat özel gereksinimi olan bireylerin lisansüstü bilimsel çalışmalarda ele alınması çok geç başlamıştır. Okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi ile ilgili olarak ilk tez ise Metin (1997) tarafından hazırlanmış ve çalışmada anne babaların kaynaştırma eğitimine yönelik düşüncelerini belirlemek amaçlanmıştır. 1959-2015 yılları arasında kaynaştırma eğitimi konusunda toplam 19 tez bulunmaktadır. Bilimsel araştırmalar; var olan bilgilerin geliştirilmesi ve yeni bilgilerin üretilmesi yoluyla toplumun sağlığı ve refahı için yapılmaktadır. Bu anlamda özel gereksinimi olan bireylerin yaşadıkları sorunların bilimsel araştırmalarda ele alınarak, çözüme yönelik öneriler doğrultusunda kamu politikalarının oluşturulması büyük önem taşımaktadır (Bonoli, 2005; Ferrri, Connor, 2005; Giddens, 2013; Gökçe; 2014; LeRoy ve Kulik, 2003; Unger, 1983). Bilimsel araştırmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda verilen önerilerin hayata geçirilebilmesi toplumun gelişmişlik düzeyi ve bilimsel araştırmaların amacı ile yakından ilişkilidir. Bu çalışmada, ülkemizde okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin sonuç ve önerilerinin incelenmesi, yasal düzenlemelerde, kaynaştırma eğitimine yönelik hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim uygulamalarında nasıl bir etki yarattığını betimlemektir.

YÖNTEM

Ülkemizde okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin sonuç ve önerilerinin uygulamalara yansımalarını incelemek amacıyla yapılan bu araştırma yöntem olarak, doküman analizi temelinde ele alınmıştır. Doküman analizinde temel amaç; araştırılması amaçlanan durum, olgu ve olgular hakkında bilgi verici yazılı belge, bilimsel araştırmaların, proje raporlarının, resmi ve tarihsel belgelerin analiz edilmesidir (Atkinson, Coffey, 2004).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi ile ele alınmış olup, araştırmanın verileri doküman incelenmesi yoluyla elde edilmiştir. Doküman incelemesi ise, dört aşamada gerçekleşmiştir. İlk aşama olarak, okul öncesinde kaynaştırma eğitimi alanında 2010-2015 yıllarında yapılan lisansüstü tezlerin derecesi, araştırma yöntem ve veri toplama araçları, çalışma grupları, sonuç ve önerileri incelenmiştir. Tezlerin tespiti, yükseköğretim kurumu tez tarama sayfasından gelişmiş tarama modülü kullanılarak yapılmıştır. Taramada, tarihsel olarak

2010-2015 yılları arası, tarama terimleri olarak ise "kaynaştırma", "kaynaştırma eğitimi", 'okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi' ve "özel eğitim" terimleri kullanılmıştır. Tezleri belirlemede, tez konusunun okul öncesinde kaynaştırma eğitimi ile ilgili olması yazılmış olma kriterleri aranmıştır. Tarama sonucunda, kriterlerimize uygun olarak toplam 13 teze ulaşılmıştır. Tarama sonucu ulaşılan tezler ise, tez bitirme derecesi, yöntem ve veri toplama araçları, çalışma grubu, sonuç ve öneriler olarak sınıflandırılarak tablo haline getirilmiştir. İkinci aşamada, ülkemizde bünyesinde okul öncesi öğretmeni yetiştiren programı bulunan 53 üniversitenin, lisans programlarında yer alan özel eğitim ve kaynaştırma eğitimine yönelik dersler incelenmiştir. Üçüncü aşamada, ülkemiz MEB'in 2015-2019 yıllarına ait stratejik planlamaları incelenmiştir. Stratejik plan, kamu idarelerinde stratejik planlamaya ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelikte "Kamu idarelerinin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plan" olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2015). Bu planlarda, okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi, öğretmen eğitimi, eğitim araştırmaları ve diğer paydaşlar boyutunda incelenmiştir. Dördüncü aşamada ise, MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü resmi web sayfasından 2010-2015 yılları merkezi hizmet içi eğitim faaliyet planlarına ulaşılmıştır. Ayrıca Mersin, Osmaniye, Adana illeri İl Milli Eğitim Müdürlüklerine başvuru yapılarak 2010-2015 mahalli hizmet içi eğitim faaliyetleri listesi istenmiştir. Bu planlar okul öncesi kaynaştırma eğitimi açısından incelenmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, okul öncesinde kaynaştırma eğitimi alanında 2010-2015 yıllarında yapılan lisansüstü tezler, üniversitelerin okul öncesi öğretmeni yetiştiren lisans programlarındaki dersler, Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 stratejik planı, MEB merkezi ve mahalli hizmet içi eğitim faaliyetleri ele alınarak incelenmiştir. 2010-2015 Yılları Arasında Hazırlanmış Lisansüstü Tezlerin Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Eğitimi Açısından İncelenmesi: Okul öncesi kaynaştırma eğitimi konusunda 2010-2015 yıllarında yapılmış 13 teze ulaşılmıştır. Bu tezlerin derecesi, araştırma yöntem ve veri toplama araçları, çalışma grupları, sonuç ve önerileri incelenmiştir. Bu incelemelerin sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. 2010-2015 Yılları Arasında Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimi Konusunda Hazırlanmış Tezler.

No	Yılı Derecesi	Tez Adı:	Yöntem ve Veri Toplama Aracı:	Çalışma Grubu:	Sonuç ve Öneriler:
1-	2010 Y.L	Sakarya İlinde Görev Yapan Okul Öncesi Öğretmenleri ve Zihinsel Engelli Çocukların Kaynaştırma Yoluyla Eğitimlerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi	Nicel Yöntem "Zihinsel Engelli Öğrencilere Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği" ve "Anket Formu" (öğretmenler için)	Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri	Kaynaştırma Eğitimi konusunda yasal mevzuatlarla desteklenen eğitim politikası ve kaynaştırma eğitimi konusunda personel eğitimi, RAM'ların Kaynaştırma ailelerine rehberliği, kurumlar arası iş birliği önerilmektedir.
2.	2010 Y.L	İzmir İlinde Kaynaştırma Öğrencileri ile Çalışan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Empatik Eğilimleri ile Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi	Nicel Yöntem "Maslach Tükenmişlik Envanteri", "Empatik Beceri Ölçeği"	Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri	Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda tükenmişliği önlemek için önlem alınması ve kaynaştırma öğrencisi ile karşılaşmadan hazırlık eğitimi verilmesi önerilmektedir.
3.	2010 Y.L	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi	Nicel Yöntem "Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırmaya Karşı Tutum Ölçeği"	Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri	Öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içinde kaynaştırma eğitim programına tabi tutulmaları ve kaynaştırma eğitimine uygulamaya dönük çalışmalar yapılması
4.	2010 Y.L	Eskişehir İlindeki Özel Anaokullarında Çalışan Eğitimcilerin Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma ile İlgili Görüşleri	Nitel Yöntem "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu"	Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri	Tüm okul personeline yönelik kaynaştırmaya hazırlık uygulaması yapılması önerilmektedir. Özel eğitim de danışmanlık uygulaması önerilmektedir.

5.	2010 Y.L	Okul Öncesi Kaynaştırma Öğrencileriyle Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Sosyal Beceri ve Problem Davranışlarının Düzeyi ile Öğretmenlerin Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi	Nicel Yöntem "Okul Öncesi ve Anasınıfı Davranış Ölçekleri", "Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği"	Okul öncesi eğitim , kaynaştırma öğretmenleri ve normal gelişim gösteren akranları	Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine karşı olumsuz tutumlarının hizmet içi eğitimlerle bilgilendirmeler yapılarak değiştirilmesine yönelik uygulamalar ve lisans eğitiminde özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi konusunda uygulamaya yönelik eğitimler önerilmektedir.
6.	2011 Y.L	Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik Algıları ve Kaynaştırma Eğitimine Bakış Açıkları	Nicel Yöntem "Öğretmen Öz-yeterlilik Ölçeği", "Kaynaştırma Eğitim Anketi",	Eğitim Fakültesinde öğrenim gören farklı branşlardan ve Okul Öncesi Öğretmen Adayları (3.Sınıf)	Öğretmen adaylarına lisans eğitimi sürecinde özel eğitim derslerinin yanında kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yönelik dersler açılması ve öğretmen adaylarının özel eğitimde deneyimli öğretmenlerle proje çalışmaları yapılması önerilmektedir.
7.	2011 Y.L	Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumları ve Öz Duyarlık Düzeylerinin Karşılaştırılması	Nicel Yöntem "Entegrasyona Karşı Tutum Ölçeği Öz Duyarlık Ölçeği"	Farklı Branşlardan Öğretmen Adayları	Özel eğitim ile ilgili dersler alan öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine daha olumlu tutum içinde oldukları belirlenmiş ve öğretmen adaylarına kaynaştırma ve özel eğitime yönelik derslerin verilmesi önerilmektedir.
8.	2011 Y.L	Okul Öncesi Öğretmenleri ve Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kaynaştırmaya İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması	Nicel Yöntem "Kaynaştırma Hakkındaki Düşüncelerim Ölçeği"	Okul öncesi eğitim öğretmenleri ve öğretmen adayları	Eğitim Fakültelerinde özel eğitim ile kaynaştırma eğitimiyle ilgili dersler açılması önerilmektedir.
9.	2014 Y.L	Öğretmen Adaylarının Kaynaştırma Eğitimi Hakkında ki Tutumları (Trakya Üniversitesi)	Nicel Yöntem "Kaynaştırma Tutumları Ölçeği"	Eğitim Fakültesi farklı branşlardan Öğretmen adayları	Hizmet öncesi eğitim fakültelerinde özel eğitim dersi yanında kaynaştırma eğitimi dersi verilmesi, BEP için ayrı derslerin müfredatta yer alması, uygulamaya yönelik ders ve projelere yer verilmesi önerilmektedir.
10.	2014 Y.L	Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Olmayan Okul Öncesi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi	Nicel Araştırma "Minnesota İş Doyum Ölçeği", "Maslach Tükenmişlik Envanteri"	Okul öncesi eğitim öğretmenleri	Yapılabilecek araştırmalara yönelik önerileri bulunmaktadır.
11.	2014 Y.L	Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Trabzon İli Örneği)	Nicel Araştırma "Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği"	Okul öncesi eğitim öğretmenleri	Özel gereksinimi olan çocuğu ve özelliklerini dikkate alarak bireyselleştirilmiş eğitim planlaması ve öğretmen yeterliliğinin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur
12.	2015 Y.L	Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yapılan Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarının Kaynaştırma Kriterleri Açısından Değerlendirilmesi	Nitel araştırma "Durum çalışması(Örnek Olay)"	Kaynaştırma eğitimi alan çocuklar, Okul öncesi öğretmenleri ve okul müdürleri	Kaynaştırma eğitimi konusunda öğretmenlerin hizmet içi eğitime alınması ve Öğretmen adaylarının da bu konuda teorik/uygulamalı dersler alması önerilmektedir. Çalışmalarda, üniversitelerle, MEB'in işbirliği ile çalışması önerilmiştir.
13.	2015 Y.L	Özel eğitim dersinde yaratıcı drama yöntemi kullanılmasının öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerine ve bu yöntemin uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen aday görüşleri	Karma Yöntem "Kaynaştırma Hakkında Düşüncelerim Ölçeği", "Mülakat"	Okul öncesi eğitim öğretmen adayları	Kaynaştırma eğitimine yönelik derslerin zorunlu olması, derslerde drama yönteminin kullanılması, ders saatlerinin artırılması önerilmektedir.

Tezlerin Dereceleri: 2010-2015 yılları arasında okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde erişilen 13 lisansüstü tezin de yüksek lisans düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Doktora düzeyinde, okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi konusunda yapılmış bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Tezlerin Araştırma Yöntemleri: Araştırma kapsamında incelenen tezler araştırma yöntemi açısından ele alındığında tezlerin 10'unda nicel yöntem (Aker, 2014; Dağlar, 2011; Demir, 2014; Dolapçı, 2013; Koyutürk, 2014; Kuzu, 2011; Orhan, 2010; Özdemir, 2010; Özmen, 2010; Zağlı, 2010), 2'sinde nitel yöntem (Bozaslan Malkoç, 2010; Çerezci, 2015) ve 1'inde karma araştırma yöntemi (Samsunlu, 2015) kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen tezlerde veri toplama aracı olarak Zihinsel Engelli Öğrencilere Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği, Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırmaya Karşı Tutum Ölçeği, Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği, Kaynaştırma Eğitim Anketi, Entegrasyona Karşı Tutum Ölçeği, Kaynaştırma Hakkındaki Düşüncelerim Ölçeği ve görüşme yönteminin kullanıldığı görülmektedir.

Tezlerin Çalışma Grubu: Lisansüstü tezler çalışma grubu açısından ele alındığında ise, dokuz tezin çalışma grubunu öğretmen ve öğretmen adayları oluşturmuştur. Diğer tezlerin çalışma grubunu ise, aile, çocuk ve akran grubu oluşturmaktadır. Yapılan tezlerin genel olarak kaynaştırma eğitimi uygulayıcılarına yönelik, öğretmen ve öğretmen adaylarının tutumlarıyla ilgili olduğu görülmektedir.

Tezlerin Sonuç ve Önerilerinin değerlendirilmesi: Genel olarak 13 teze ait sonuç ve öneriler incelendiğinde, özellikle kaynaştırma eğitiminde hizmet öncesi ve hizmet içi öğretmen ve personele yönelik şu önerilere ulaşılmaktadır; Öğretmen ve diğer okul personellerine kaynaştırma eğitimine ilişkin olarak olumlu tutum kazandırmaya yönelik eğitim verilmesi, Öğretmen ve öğretmen adaylarının özel eğitim ve kaynaştırma eğitimine yönelik olarak dersler, seminerler ve kurslar planlanması ve uygulanması, Öğretmen yetiştiren kurumlarda, kaynaştırma eğitimi dersinin özel eğitim dersinden ayrı olarak tüm branşlarda teorisinin yanında uygulamalı olarak yeterli ders saati süresince verilmesi, Öğretmen yetiştiren kurumlarda ve hizmet içi faaliyetlerde verilen derslerin farklı yöntem ve tekniklerin kullanılarak verilmesi, Kaynaştırma eğitimi konusunda, MEB, Üniversitelerin ve diğer kurum kuruluşların ortak çalışmalarında, planlı ve koordineli olarak birlikte çalışması gerektiği önerilmektedir.

Üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmeni Yetiştiren Programlarında Yer Alan Kaynaştırma Eğitime Yönelik Dersler Açısından İncelenmesi: Tüm Türkiye'de özel üniversiteler hariç Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı olan 53 üniversitenin ders programları incelenmiştir. Bu üniversitelerin lisans programları incelendiğinde 13 üniversitede kaynaştırma eğitimi ile ilgili seçmeli/zorunlu ders ve 9 üniversitede kaynaştırma eğitimi dersinin yanı sıra özel eğitimin farklı alanlarıyla ilgili seçmeli dersler okutulduğu belirlenmiştir.

MEB'in Stratejik Planlarının Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Eğitimi Açısından İncelenmesi: MEB 2015-2019 yılı stratejik planında, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin uygun eğitime erişimi birincil hedefleri arasında yer almaktadır. Yine stratejik planlamada, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin eğitim ortamlarının düzenlenmesi, özel eğitim personelinin (öğretmen-yönetici-müfettiş vb.) eğitimi, ailenin eğitimi, destek eğitim programları düzenlemeleri, tanılama çalışmaları ele alınmıştır. 2015-2019 planında öğretmenlik alanlarına yönelik yükseköğretim ile işbirliği, okutulacak dersler ile ilgili olarak işbirliği, mevzuata ve araştırmalara yönelik işbirliği, eğitim alanında gelişmelerin takip, değerlendirilmesi ve sonuçlarının diğer paydaşlar ile (üniversiteler vd.) paylaşılması amaçlanmıştır (MEB, 2015).

Tablo 2. 2015-2019 Yılları MEB'in Stratejik Planlarının Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Eğitimi Açısından İncelenmesi.

Strateji No:	Açıklama:
11.	Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin tespiti için etkili bir tarama ve tanılama sistemi geliştirilecek ve bu bireylerin tanısına uygun eğitime erişmelerini ve devam etmelerini sağlayacak imkânlar geliştirilecektir.
30.	Rehberlik ve araştırma merkezlerinin eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetleri başta olmak üzere, riskli ve öncelikli alanlar tespit edilerek bütün süreçlerinin hizmet kalitesi artırılacaktır.

32.	Okul güvenliği, çevreye duyarlılık, özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere uygunluk gibi hususlarda okulların mekânsal kalitesinin yükseltilmesi amacıyla eğitim ortamları için standartlar belirlenerek standartlara uygunluğu gösteren mavi, yeşil vb. bayrak uygulamaları başlatılacaktır.
37.	Üstün yetenekli bireylerin eğitim ve öğretim süreçleri konusunda aile, öğretmen, yönetici ve maarif müfettişlerine eğitimler verilecektir.
39.	Engelli bireylerin eğitim ve öğretim süreçleri konusunda aile, öğretmen, yönetici ve maarif müfettişlerine eğitimler yapılacaktır.
48.	Özellikle öğretmenlere yönelik gerçekleştirilen uzaktan eğitim faaliyetlerinin sayısı ve niteliği artırılabilecektir.
49.	Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlilikleri belirlenecektir. Belirlenen yeterlilikler doğrultusunda öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik Okul Temelli Mesleki Gelişim Modeli yaygınlaştırılacaktır.
54.	Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde etkin ve verimli hizmet sunulması amacıyla destek eğitim programları geliştirilecek, güncellenecek ve izleme ve değerlendirme sistemi güçlendirilecektir.
55.	Özel öğretim kurumlarında eğitim ve öğretimler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesindeki seviyelerde tanımlanan bilgi, beceri ve yetkinliklere uygun yapılacak ve eğitim ve öğretim faaliyetleri sonucunda düzenlenen belge ve sertifikalar için standartlar geliştirilecektir.
80.	Hizmet içi eğitim planlamaları, öğretmenlik genel ve özel alan yeterlilikleri, çalışanların talepleri, birimlerin ihtiyaçları, denetim raporları ve birimlerce tespit edilen sorun alanları dikkate alınarak yapılacaktır.
86.	Öğretmenlik alanları ile atama ve ders okutma esasları yükseköğretim kurumları ile iş birliği içinde sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde güncellenecektir.
95.	Okul ve kurumların fiziksel koşulları engelli bireylerin eğitim ve öğretime erişimlerini kolaylaştıracak şekilde düzenlenecektir.
102.	Okul ve kurumların fiziki ortamları özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin gereksinimlerine uygun biçimde düzenlenecek ve destek eğitim odaları yaygınlaştırılacaktır.
118.	Mevzuat düzenlemeleri yapılırken katılımcılık ilkesi gereği paydaşların görüşlerinin alınabileceği bir yapı oluşturulacaktır.
145.	Eğitim alanındaki gelişmelerin izlenmesine ve eğitim politikalarının oluşturulmasına temel teşkil edecek ulusal ve uluslararası standartlarda veri ve göstergelerin üretilmesi, yayımlanması ve paylaşılması sağlanacaktır.

Kaynak: MEB, 2015, *Millî Eğitim Bakanlığı 2015–2019 Stratejik Planı*

MEB Merkezi ve Mahalli Hizmet İçi Eğitim Planlarının, Okul Öncesi Kaynaştırma Eğitimi Açısından İncelenmesi:

Merkezi Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri: 2010 - 2015 yılları arasında MEB'in düzenlemiş olduğu merkezi hizmet içi eğitimler incelendiğinde, 2010, 2011 ve 2012 yıllarında Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Eğitimi adı altında 5 gün süren eğitimlerin düzenlendiği görülmüştür. Bu eğitimlere toplam 310 öğretmen katılmıştır. 2013, 2014 ve 2015 yıllarında okul öncesi kaynaştırma eğitimine yönelik herhangi bir hizmet içi faaliyet planlanmamıştır. Yine aynı planlarda, özel eğitime ilişkin olarak yapılan hizmet içi eğitim faaliyetleri genel olarak, RAM ve özel eğitim hizmetlerine yönelik olarak bulunmaktadır.

Mahalli Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri: Osmaniye ili, Mahalli Hizmet İçi eğitim planları 5 yıllık süreçte incelendiğinde Okul Öncesi Eğitimde Kaynaştırma Eğitimine ilişkin olarak herhangi bir planlamaya rastlanmamıştır. Mersin ili Mahalli Hizmet İçi eğitim planları incelendiğinde, 2012 yılında doğrudan kaynaştırma eğitimi konusunda olmasa da 20 öğretmene, toplam 15 saatlik özel eğitim kursu verilmiştir. Yine, Mersin ilinde 2015 yılında 30 öğretmene 40 saatlik kaynaştırma eğitimi verilmiştir. 2010, 2011, 2013, 2014 yıllarında ise okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimine ilişkin olarak mahalli hizmet içi eğitim uygulaması tespit edilememiştir. Diğer illerle birlikte Adana ili İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden mahalli hizmet içi eğitim faaliyetleri planları resmi yazı ile istenmiştir. Araştırmacılardan birinin, hem yüz yüze hem de dilekçe ile talebine karşılık, Adana İl Millî Müdürlüğü'nden, talebin uygun görülmediği yönünde, 19.11.2015 tarihli ve 39795285-774-E.11867008 sayılı resmi yazı ile yanıt alınmıştır.

TARTIŞMA

Okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin sonuç ve önerilerinin yasal düzenlemelere, kaynaştırma eğitimine yönelik hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim uygulamalarına nasıl yansıtıldığını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada 2010-2015 yılları arasında okul öncesi kaynaştırma eğitimi alanında 13 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezler incelendiğinde erişilen 13 lisansüstü tezin de yüksek lisans düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Doktora düzeyinde, okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi konusunda herhangi bir teze ulaşılamamıştır. Beş yıllık bir süreç içerisinde kaynaştırma eğitimi alanında, özellikle okul öncesi eğitim alanında bilimsel çalışmalara ilginin yetersiz ve sınırlı olduğu görülmektedir. Dünyada yaklaşık yüz yıl başlayan özel gereksinimli çocuklara eğitim verilmesinin gerekliliği hareketi gittikçe büyümüş ve bunun yanında özel eğitime gerek duymayan akranlarıyla aynı sınıflarda eğitim almaları giderek önem kazanmıştır (Macmillan, 1982). Ancak ülkemizde özel gereksinimli bireylerin toplumsal yaşamda görünürlük kazanması (Burcu, 2006), çocuklar, yaşlılar, kadınlar, eşcinseller (Kale, Özgün, Erden, Çiftçi, 2015) ve yoksullar gibi diğer dezavantajlı sosyal grupla benzer olarak çok geç ele alınmıştır. Bu yaklaşım farklı özelliklere sahip ve özel gereksinimi olan bireylerin bilimsel çalışmalarda konu edilmesinde de gecikmelere neden olmuştur (Arıkan, 2002; Burcu, 2006; Giddens, 2013; Kale, Özgün, Erden ve Çiftçi, 2015). Tezlerin sonuç ve önerileri incelendiğinde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik, bilgi ve beceri eksiklikleri olduğu ve bu durumun öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine olumsuz bir tutumla yaklaşmasına sebep olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarının değiştirilmesi yönünde hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitim çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, lisansüstü tezlerde yer alan önerilerin, stratejik planlamalara yansıtıldığı görülebilmektedir. Stratejik planlamada amaç, toplumların ileriye dönük olarak, sosyal yaşamı güvence altına almak için, belirli amaçların belirlenmesi ve bu hedeflere ulaşmak için düzenlenen etkinliklerin aralıklı değerlendirmelerle sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamaktır. Gelişmişlik düzeyi yüksek olan ülkelere bakıldığında ise bu şekilde planlamalara yönelik düzenlemeleri uzun süredir kullanıyor oldukları görülmektedir. (MEB, 2015; Mintzberg, 1994; Songür, 2011). MEB 2015-2019 stratejik planı, açık biçimde, özel eğitime ilişkin fiziksel düzenlemeler, aile eğitimi, öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içinde eğitimlerine yönelik tedbirlerin alınması konuları tez önerileri ile örtüşmektedir.

Yapılan bilimsel çalışmalar yönetsel kararlara yansısı da kararların uygulamaya geçirilmesinde, yönetim ve uygulama birimleri arasında eşgüdümsüzlük ve kopukluk görülmektedir. Araştırma kapsamında incelenen tezlerin önerilerinde, öğretmen yetiştiren kurumlarda özel eğitim dersinden ayrı olarak kaynaştırma eğitimi dersinin verilmesi gerektiğini vurgulanmaktadır. Bu derslerin farklı yöntem ve tekniklerin kullanılarak ve uygulamaya ağırlık verilerek verilmesi ayrıca önemlidir. Ancak okul öncesi öğretmeni yetiştiren yükseköğretim kurumlarının birçoğunda okul öncesinde kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir ders bulunmamaktadır. Kaynaştırma eğitimi veren lisans programlarında ise birçoğunun teorik düzeyde kaldığı ve uygulama açısından yetersiz olduğu görülmektedir. Oysaki kaynaştırma eğitiminin başarısı öğretmen tutumuyla, öğretmen tutumu ise öğretmenin aldığı eğitimle yakından ilişkilidir (Kaya, 2005; Özbaba, 2000; Temel, 2000; Varlier, 2004). Yapılan pek çok çalışmada da öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu kaynaştırma uygulamaları özel gereksinimli çocukların ihtiyaçlarına yönelik bilgi düzeylerinin yetersiz olduğunu ve bu nedenle kendilerini yetersiz hissettiklerini belirtmişlerdir (Altun ve Gülben, 2009; Artan ve Uyanık-Balat, 2003; Balaban, Yılmaz ve Yıldızbaş, 2009; Bradley ve West, 1994; Gök, 2009). Babaoğlu ve Yılmaz (2010) yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenlerinin çoğunun kaynaştırma ile ilgili herhangi bir eğitim almadığı, aldıkları üniversite eğitiminin eksik olduğunu düşündükleri ve kendilerini kaynaştırma eğitiminde yeterli görmediğini vurgulamışlardır.

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin, okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi açısından sonuç ve önerileri öğretmen ve okulda çalışan diğer personelin kaynaştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirebilmeleri için dersler, seminerler ve kurslar planlanması, bu konuda MEB, üniversiteler ve diğer kurum ve kuruluşların işbirliği içinde çalışmaları gerektiğini vurgulamaktadır. Ancak bu önerilerin merkezi ve mahalli hizmet içi eğitim planlamaları ve uygulamalarına yetersiz yansıtıldığı görülmektedir. Örneğin, 2014-2015 eğitim öğretim yılında okul öncesi eğitim öğretmen sayısı 68 038 iken MEB'in merkezi hizmet içi eğitim planında, okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimine ilişkin hiçbir eğitim planlanmamıştır (MEB,2015). Bu durum kamu politikaları açısından değerlendirildiğinde sosyal devlet anlayışında ele alınan tüm bireylere eşit eğitim hakkı ile çelişmektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin eğitime erişimi büyük bir sorundur ancak eğitime katılan çocukların uygun eğitim alma hakkı da ayrı bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Erken çocukluk eğitiminde hizmet içi eğitimin iki ana amacı vardır. Birincisi, hizmet içi eğitim çocuklarla ve ailelerle etkileşim, öğretmenlerin evde ve okulda anlamlı öğrenme çevresi oluşturmak için çabaları, belirli bir grup çocuk için kullanılan program, öğretim stratejileri ya da diğer davranışlar ve anlamlı hedefler gibi öğretmenlerden beklenen bilgi, beceri ve eğilimleri hedef alan çalışmalardır. İkinci amaç ise kendi kendine yeten, gelişim ve üretim için faaliyette bulunan sistemler ve bireyler geliştirerek yüksek kaliteli uygulamaların sürdürülebilirliğini sağlamaktır. (Sheridan, Edwards, Marvin ve Knoche, 2009). Dolayısıyla nitelikli bir kaynaştırma eğitimi ancak öğretmene verilecek hizmet içi çalışmalarla sağlanabilmektedir. Bu anlamda alanda çalışan öğretmenlerin sorunlarına çözüm olabilecek etkili hizmet içi programların hazırlanmasında bilimsel alanda ortaya çıkan yeniliklerin de dikkate alınması yol gösterici olacaktır. Kaynaştırma eğitimi özel eğitime gereksinimi olsun ya da olmasın tüm çocuklara yarar sağlayan bir modeldir (Darica, 1992; Eripek, 2003). Kaynaştırma eğitimindeki temel amaç tüm çocukların potansiyelini en üst düzeye çıkarmak, kendine yeten ve toplumla uyumlu bireyler yetiştirmektir. Ancak bu amaçların gerçekleştirilmesi öğretmen nitelikleriyle yakından ilişkilidir. Öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik bilgileri, tutumları, uygulamaları kaynaştırmanın başarısını etkileyen en önemli etmendir (Altman, 1981; Buysse, Skinner ve Grant, 2001; Martinez, 2003; Rizzo, 1985). Kaynaştırma uygulamaları sırasında öğretmenler birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Bu sorunların büyük kısmı özel eğitim ve kaynaştırma, sınıf ortamının düzenlenmesi, öğretime ilişkin uyarlamalar yapılması, çocukların sergilediği davranışlara ilişkin müdahalenin nasıl yapılacağı gibi konularda öğretmenlerin bilgi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. (Küçük-Doğaroğlu ve Bapoğlu-Dümenci, 2015). Artan ve Uyanık Balat (2003), yaptıkları çalışmada okulöncesi öğretmenlerinin kaynaştırma konusunda kendilerini yetersiz bulduklarını ancak çoğunluğunun bu hakkında bilgi sahibi olmak istediklerini belirtmişlerdir. Bir başka çalışmada Leatherman (2007) ise öğretmenlerin kaynaştırma sınıflarında olumlu yaşantılar sağlayabilmek için destek eğitim alma gereksinimi duyduklarını ve yöneticilerden destek beklediklerini belirlemiştir. Benzer şekilde pek çok çalışmada öğretmenler hizmet içi eğitimlerin kendileri için önemli olduğunu ifade etmişlerdir (Gök ve Erbaş, 2011; Özyayın ve Çolak, 2011; Sucuoğlu, Ünsal ve Özokçu, 2004). Buna ek olarak öğretmenlerin kaynaştırma uygulamaları sırasında danışman desteği ile desteklenmeleri ve çalışmalarının izlenmesi gerektiği de vurgulanmaktadır (Küçük-Doğaroğlu ve Bapoğlu-Dümenci, 2015). Okul öncesi dönemde kaynaştırma eğitimi tüm çocukların sağlıklı gelişimleri ve öğrenmeleri için oldukça önemli olduğu göz önüne alındığında tüm paydaşların işbirliği içinde çalışabilecekleri destekleyici ortamların oluşturulması gereklidir. Kaynaştırma eğitimi ile ilgili yapılan hizmet içi çalışmaları öğretmenlerin tutumlarının olumlu yönde değişmesini sağlamaktadır (Metin, Güleç ve Şahin, 2009). Bu durumda yapılan araştırma bulguları ve önerileri ışığında gerekli düzenlemelerin yapılması ve öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu konularda gerekli kaynaklara kolay ulaşabilmesi için çaba harcanması önemli görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER:

Genel olarak değerlendirildiğinde, lisansüstü tezlerde yer alan önerilerin, yasa, yönetmelikler ve resmi planlamalara yansdığı görülebilmektedir. Stratejik planlarda, açık biçimde, özel eğitime ilişkin fiziksel düzenlemeler, aile eğitimi, öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içinde eğitimlerine yönelik tedbirlerin alınması konuları tez önerileri ile örtüşmektedir. Lisansüstü tezlerin, okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi açısından sonuç ve önerilerinin merkezi ve mahalli hizmet içi eğitim planlamaları ve uygulamalarına yetersiz yansdığı görülmektedir. Yönetimsel kararların uygulamaya geçirilmesinde, yönetim ve uygulama birimleri arasında eşgüdüksüzlük ve kopukluk görülmektedir. Stratejik planlamalarda yer alan amaçların, uygulamaya geçmesi açısından izleme ve değerlendirmelerin, bilimsel çalışmaların sonuç ve önerilerinden başlayarak, hizmet içi uygulamaların sonuçlarıyla ayrıntılı şekilde ele alınmadığı görülmüştür. Bu sonuçlar ışığında;

- Eğitim fakülteleri bünyesinde, özel eğitim ve kaynaştırma eğitimine yönelik uygulamalar için laboratuvarlar ve uygulama sınıflarının planlanması,
- Okul öncesi öğretmenliği ve diğer öğretmenlik alanlarında özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi derslerinin zorunlu ders kapsamına alınması,
- Okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi alanında daha fazla sayıda yüksek lisans /doktora düzeyinde çalışmalar yapılması ve bu alanda tez hazırlayan araştırmacıların teşvik edilmesi,
- Tezlerin çalışma grubu açısından, eğitimcilerin yanında ve diğer okul personeli, eğitim ortamları, akran etkileşimi, aile eğitimi boyutlarıyla bağlamsal değerlendirmelere yönelik çalışma gruplarının ele alınması,
- Kaynaştırma eğitimi alanında hazırlanacak tezlerde, örgüt iklimi açısından değerlendirmeleri ortaya çıkaracak nitel çalışmaların yapılması önerilmektedir.

- Hizmet içi eğitimlerde okul öncesi eğitim ve diğer branş öğretmenlerine kaynaştırma konusunda eğitimlerin düzenlenmesi ve bu eğitimlerde uygulamaya yönelik farklı yöntemlerin kullanılması,
- MEB'in hizmet içi eğitim planlamalarında kaynaştırma eğitimi konusunda faaliyet sayısının artırılması,
- Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin içeriğinde yeni araştırmaların sonuçlarından faydalanılarak güncellemelere gidilmesi,
- Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin, özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi konusunda uzmanlaşmış akademisyenler aracılığıyla teorik ve uygulamalı eğitimler şeklinde yürütülmesi,
- Merkezi eğitimle formatör öğretmenlerin yetiştirilerek, mahalli düzeyde hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde görevlendirilmesi ve okul öncesi kurumları idareci ve öğretmenlerinin, eğitim denetçilerinin, hizmet içi eğitimlere katılımının sağlanması,
- Eğitim bölgelerinde, okul öncesi eğitim kurumlarında özel eğitim/ kaynaştırma eğitimi takip, etkileşim ve koordinasyon sağlamak amaçlı formatör öğretmen başkanlığında komisyonların oluşturulması önerilmektedir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Altun, T. ve Gülben, A. (2009). Okul öncesinde özel gereksinim duyan çocukların eğitimindeki uygulamalar ve karşılaşılan sorunların öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, 253 -272.
- Altman, M. B. (1981). Social problems, studies of attitudes toward the handicapped: The need for a new direction. Social Problems, 28(3), 321-337.
- Aker, G. (2014). Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi hakkındaki tutumları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Arıkan, Ç. (2002). Aile ve özrürlük: Görme Özürlüler Derneği'ne üye özürlü aileleri üzerine bir araştırma. Ufku Ötesi Bilim Dergisi, 1(1), 45-60.
- Artan, İ. ve Uyanık Balat, G. (2003). Okul öncesi eğitimcilerinin entegrasyona ilişkin bilgi ve düşüncelerinin incelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 11(1), 65-80.
- Atkinson, P. A. ve Coffey, A. (1997). Analysing documentary realities. D. Silverman (Ed.), Qualitative research: Theory, method and practice içinde (s. 45-62). London: Sage.
- Babaoğlu, E. ve Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlikleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 18(2), 345-354.
- Balaban M., Yılmaz Ö. ve Yıldızbaş F.(2009). Okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi, Sözlü Bildiri. (1-3 Mayıs 2009), Çanakkale.
- Bonoli, G. (2005). The politics of the new social policies: Providing coverage against new social risks in mature welfare states. Policy and Politics, 33(3), 431-49.
- Bozarslan Malkoç, B. (2010). Eskişehir ilindeki özel anaokullarında çalışan eğitimcilerin okul öncesi dönemde kaynaştırmayla ilgili görüşlerinin incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Bradley, D. ve West, F. (1994). Stafftraining for inclusion of students with disabilities: Visions from school-based educators. Teacher Education and Special Education, 17(2), 117-128.
- Burcu, E. (2006), Türkiye'de özürlü birey olma: Temel sosyolojik özellikleri ve sorunları üzerine bir araştırma. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Buysse, V., Skinner, D. ve Grant, S. (2001). Toward a definition of quality of inclusion: Perspectives parents and practitioners. Journal of Early Intervention, 24(2), 146- 161.
- Çağlar, S. (2009). Uluslararası Hukuk ve Türk Hukuk Sisteminde Engellilerin Eğitim Hakkı ve Devlet Yükümlülükleri (1. Basım). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Çerezci, Ö. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarında yapılan kaynaştırma eğitimi uygulamalarının kaynaştırma kriterleri açısından değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dağlar, G. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin ve okul öncesi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Darıca, N.(1992). Özürlü çocukların eğitiminde entegrasyonun önemi. İstanbul: Ya-PA Yayınları.
- Demir, M.(2014). Okul öncesi dönemde kaynaştırma uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri (Trabzon ili örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Dolapçı, S. (2013). Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ve kaynaştırma eğitimine bakış açıları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Dowling, M. ve Dolan, L. (2001). Families with children with disabilities - inequalities and the social model. *Disability and Society*, 16(1), 21-35.
- Eripek, S. (2003). Okul öncesi dönemde özel eğitim (No:756, 16-41). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- Ferri, B. A. ve Connor, D. J. (2005). Tools of exclusion: Race, disability, and (re)segregated education. *Teachers College Record*, 107, 453-474.
- Giddens, A. (2013). *Sosyoloji* (1. Basım). İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gök, G. (2009). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri, Kayseri.
- Gök, G. ve Erbaş, D. (2011). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 66-87.
- Gökçe, F.(2014). *Devlet ve eğitim*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kale M., Özgün Ö., Erden Ş., Aydılek Çiftçi M., "Farklı cinsel yönelimi olan bireyler ile ilgili lisansüstü tezlerde kuram kullanımı: Meta analiz bir inceleme", Uluslararası Çukurova Kadın Çalışmaları Kongresi, Adana, Türkiye, 18-21 Mart 2015, pp.217-218.
- Kale M., Sığırtmaç A., Nur İ. , Abbak B.S., "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi", *International Journal of Early Childhood Education Studies-IJECES*, vol.1, pp.39-48, 2016
- Kaya, İ. (2005). Anasınıfı öğretmenlerinin kaynaştırma (entegrasyon) eğitimi uygulamalarında yeterlilik düzeylerinin değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Koyutürk, N. (2014). Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan okul öncesi öğretmenlerinin iş doyumunu ve tükenmişlik düzeyleri incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Burdur.
- Kuzu, S. (2011). Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları ve öz duyarlık düzeylerinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Küçük-Doğaroğlu, T. ve Bapoğlu-Dümenci, S. S. (2015). Sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunan okul öncesi öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ve erken müdahale hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1, 460-473.
- Ladson-Billings, G. (2002). I ain't writin nuttin: Permissions to fail and demands to succeed in urban classrooms. L. Delpit and J. K. Dowdy (Ed.), *The skin that we speak: Thoughts on language and culture in the classroom içinde* (s. 107-120). New York: The New Press.
- LeRoy, B. ve Kulik, N. (2003). Who's there? Students in inclusive education settings. *TASH Connections*, 29(19), 26-28.
- Leatherman, J. M. (2007). I just see all children as children: Teachers' perceptions about inclusion. *The Qualitative Report*, 12(4), 594-611.
- Macmillan, D. L. (1982). *Mental retardation in school and society*. Us: Little Brown and Company.
- Martinez, R. S. (2003). Impact of a graduate class on attitudes toward inclusion, perceived teaching efficacy and knowledge about adapting instruction for children with disabilities in inclusive settings. *Teacher Development*, 7(3), 473-494.
- MEB (2006). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_2006.pdf adresinden 24.11.2015 tarihinde edinilmiştir.
- MEB (2015). Millî Eğitim Bakanlığı 2015-2019 stratejik planı. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf adresinden 24.11.2015 tarihinde edinilmiştir.
- Metin, N. (1997). Anaokuluna devam eden 4-6 yaş grubundaki çocukların anne-babalarının normal ve özürlü çocukların kaynaştırıldığı programlar hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi. İstanbul: Türkiye Sakatlar Konfederasyonu Yayınları.
- Metin, N., Güleç, H. ve Şahin, Ç. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin zihinsel engelli çocukların kaynaştırılmasına yönelik almış oldukları hizmet içi eğitim sonrasında yeterliliklerinin belirlenmesi. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulan bildiri, Çanakkale.
- Mintzberg, H. (1994). *Rise and fall of strategic planning*. New York: The Free Press.

- Orhan, M. (2010). Okul öncesi kaynaştırma sınıflarında bulunan özel gereksinimli öğrenciler ile normal gelişim gösteren öğrencilerin problem davranışları ve sosyal becerilerini karşılaştırmak ve öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Özaydın, L. ve Çolak, A. (2011). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ve okul öncesi eğitimde kaynaştırma eğitimi hizmet içi eğitim programı'na ilişkin görüşleri. Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi (KUEİBD), 1, 189 – 226.
- Özbaba, N. (2000). Okul öncesi eğitimcilerin ve ailelerin özel eğitim muhtaç çocuklar ile normal çocukların kaynaştırtmasına karşı tutumları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, H. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Özmen, E. (2010). İzmir ilinde kaynaştırma öğrencileri ile çalışan okul öncesi öğretmenlerin empatik eğilimleri ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Rizzo, T. I. (1985). Attributes related to teacher' attitudes. *Perceptual and Motor Skills*, 60(3), 739-742.
- Samsunlu, Ö. (2015). Özel eğitim dersinde yaratıcı drama yöntemi kullanılmasının öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerine etkisi ve bu yöntemin uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen aday görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Shakespeare, T. ve Watson, N. (1997). Defending the social model. L. Barton ve M. Oliver, (Ed.), *Disability Studies: Past Present and Future* içinde. Leeds: The Disability Press.
- Sheridan, S. M., Edwards, C. P., Marvin, C. A. ve Knoche, L. L. (2009). Professional development in early childhood programs: Process issues and research needs. *Early Education Development*, 20(3), 377–401.
- Songür, N. (2011). Kamu yönetiminde stratejik planlama. Ankara: TODAİE Yayınları.
- Sucuoğlu, B., Ünsal, P. ve Özokçu, O. (2004). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin önleyici sınıf yönetimi becerilerinin incelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 5(2), 51-64.
- Temel, Z. F. (2000). Okul öncesi eğitimcilerinin engellilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 18, 148 – 155.
- Unger, R. (1983). *The critical legal studies movement*. Cambridge, UK: Harvard University Press.
- Varlıer, G. (2004). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Varlıer, G. ve Vuran, S. (2006). Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6, 578-585.
- Zağlı, Ü. (2010). Sakarya ilinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerin zihinsel yetersizliği olan çocukların kaynaştırma yoluyla eğitimlerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zhang, D. ve Katsiyannis, A. (2002). Minority representation in special education: A persistent challenge. *Remedial and Special Education*, 21, 180–187.

İletişim/Correspondence

Öğr. Gör. Mustafa KALE
mustafakale@gmail.com

Öğr. Gör. İmray NUR
imraynur@hotmail.com

Öğr. Gör. İdris KARA
idikara1982@gmail.com